

פרק ד'

יחידה 11 - הנחת האבנים כאות (א'-ו"ד)

19 ספר יהושע | פרק ד'

6. כמה "חלוצי צבא" עברו לפני ה' למלחמה?
 7. עיינו בפסוקים הבאים מפרק א':

(ה) לא יתצב איש לפני כל ימי חינך כאשר הייתי עם משה אִתָּה עִמָּךְ לֹא אֶרְפָּן וְלֹא אֶשְׁכַּח: (ו) חֹזֶק וְאֶמֶץ בִּי אִתָּה תִּנְחֹל אִתְּךָ הַיּוֹם הַזֶּה אִתְּךָ הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁעַמְתִּי לְאַבְרָם לְתֵם: (ז) קֶחַ חֹזֶק וְאֶמֶץ מֵאֵד לְעַמֶּה לְעֹשֶׂה כְּכַל הַחֹרֶבָה אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עַבְדִּי אֶל-תִּסְרוּ מִמֶּנּוּ יָמִין וְשְׂמֹאל לְמַעַן תִּשְׁכַּל בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַךְ: (ח) לֹא-יִמְשַׁח סֵפֶר הַחֹרֶבָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לְעֹשֶׂה כְּכַל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי-אֵין תִּצְלִיחַ אִתְּךָ דָּבָר וְאֵין תִּשְׁכַּל: (ט) הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֹזֶק וְאֶמֶץ אֶל-תִּרְעָץ וְאֶל-יַחַם כִּי עִמָּךְ הָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַךְ:

עיינו בפרק ג' פסוק י"ד והשיבו: כיצד מימש ה' את הבטחתו ליהושע?
 _____
 _____
 _____

18 ספר יהושע | פרק ד'

פרק ד'

ספר יהושע										
הבניית לארץ	כבוש הארץ	חלוקת הארץ				כבוש הארץ	משיב	סיכום	החלוקה	החלוקה
א-ד'	ה-ח'	ט-יא'	יב-יג'	יד-טו'	טז-יז'	יח-יט'	כ'	כא'	כב'	כג'
הבניית לארץ	כבוש הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ	חלוקת הארץ

יחידה 11 - הנחת האבנים כאות (א'-ו"ד)

1. השלימו: ה' צִוָּה את יהושע לקחת _____ אנשים אחד מכל _____, והם יישאו מתוך _____ שתיים עשרה _____ ויניחו אותן _____

2. מדוע נשאו את האבנים אל מחוץ לירדן?
 _____
 _____

3. יהושע הקים _____ אבנים במקום שבו היו ניצבים _____

4. קראו את פסוקים י"ב-י"ג וכתבו במילים שלכם את סדר האנשים שעברו את הירדן (העם, כתיים נושאי הארון, השבטים ראובן, גד וחצי המנשה).
 _____
 _____

5. מי עברו חמושים לפני בני ישראל ומדוע עשו זאת?
 _____
 _____

הקדמה

מעבר הירדן העצים את מעלתו של יהושע בעיני כל ישראל, והם יראים ממנו כמו שיראו ממשה רבנו. מצבת זיכרון - יהושע מצטווה להניח אבני זיכרון במקום העלייה מן הירדן. כבר ראינו בתורה מעשים או חפצים שנועדו להוות זיכרון לדורות של תשועת העם או האנושות. (ניתן לשאול את התלמידים אילו דברים הם מכירים שנעשו לזיכרון.)⁹

באמצעות הצגת סמלים מוכרים לילדים, נוכל לקרב את רעיון הסמל לעולמם (לדוגמה: סמל ודגל המדינה, סמל בי"ס וכדו').

ניתן להביא לכיתה תמונה של אנדרטה לזכר קרב שאירע במלחמה או לזכר אנשים חשובים שיעיצבו את דמותה של המדינה. לדוגמה, כאשר אנו רואים את האנדרטה המציינת קרב מסוים, אנו נזכרים במהלך הקרב ובחיילים שנהרגו. באמצעות הזיכרון אנו מכירים טובה לכל אותם החיילים שנהרגו ושבזכותם אנו יכולים לחיות בארץ בבטחה.

9 נח - אות הקשת, המצבה שהקים יעקב בבית אל, גל-עד שבנו יעקב ולבן, מצוות הזיכרון בפסח ועוד.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע ציווה ה' לקחת דווקא אבנים? מה מסמלות האבנים?
2. היכן אנו פוגשים סמלים, כגון תמרורים, שלטים, פסלים, אנדרטאות וכדו'. מה מבטא הסמל?
3. מדוע הצטוו ישראל לכתוב את התורה על אבנים שנלקחו מתוך הירדן?
4. מדוע חשוב לסמן את מקום מעבר הירדן?
5. כיצד, לדעתכם, הגיבו בעבר האנשים כשראו את גל האבנים? כיצד אתם הייתם מגיבים?

אפשרויות למענה ולדיון

נסביר את משמעות הנחת האבנים בירדן.¹⁰ במדבר עם ישראל היה בתנועה כל הזמן, ובכניסתם לארץ הם צריכים לקבוע יתד בארץ. לקיחת אבנים מהירדן וקביעתם בתוך הארץ מסמלות את החיבור הקבוע לארץ, וכן את החיבור בין העם למסורת ולהיסטוריה שמהן הוא יונק.

אם ישאלו הדורות הבאים, "מה האבנים האלה לכם?" - יוכלו אבותיהם לספר להם על הנסים שהאבנים נועדו להזכיר. האבנים יהוו חיבור והמשך לכל הנסים שעשה ה' כשליווה את העם בכניסתו לארץ.

לאור זאת מובן מדוע חשוב לסמן את המקום המדויק שבו עברו את הירדן, כדי שעם ישראל ידע שהמעבר אינו סיפור רוחני, אלא התגשמות ממשית של נס שאירע במציאות. לכן נפסק בשולחן ערוך שהרואה את מעברות הירדן יברך: "ברוך... שעשה נס לאבותינו במקום הזה."¹¹

חכמינו ז"ל כתבו שעצם המעבר של עם ישראל את הירדן היווה גורם מאחד של עם ישראל, ובעקבותיו הפך העם לגוף אחד בעל איברים.¹² כשם שמעבר הירדן היה כעין טבילת הגוף במים שעוטפים ומאחדים את כל איברי האדם ליחידה אחת, כך גם אדמת הארץ מאחדת אותם מבחינה חומרית, והתורה - מבחינה רוחנית.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אהבת הארץ:** האבנים מסמלות את החיבור של עם ישראל לארץ ישראל. נלמד מכך שעלינו ללמוד להכיר את הארץ, לטייל בה ולגור בה (וכמובן, לא לעזוב אותה).
2. **העברת המסורת:** האבות עונים לבניהם על שאלתם "מה האבנים אלה לכם?" הם מתייחסים בתשומת לב מרבית ועונים תשובה מפורטת ומלאה על שאלתם, כיוון שבאמצעות תשובתם זו הם יכולים לחבר את דור הבנים למסורת של עם ישראל.

10 בהבנת המשמעות של הנחת האבנים, הלכנו באופן פרשני מסוים, על פי פירושו של הרב יגאל אריאל בספרו העוז והענווה (עמ' 45). כמובן, ניתן לפרש גם באופנים אחרים.

11 שולחן ערוך רי"ח, א'.

12 גמ' סנהדרין מ"ג, ע"ב.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. נציג את מעבר הירדן ואת לקיחת שתים-עשרה האבנים מתוך הירדן. נחלק את הכיתה למספר חלקים: עם ישראל; השבטים ראובן, גד וחצי המנשה; כהנים; נציגי השבטים. כל אחד בתורו יעבור את הירדן וימלא את תפקידו לפי הכתוב בפסוקים.
2. ניתן לבנות דגם מוקטן של מעבר הירדן והציג בו את כל האנשים שעברו את הירדן (אפשר לבנות גם דגם של ארון הברית).
3. **שאלת הפנמה:** ספרו על מנהג שנהגו בו בני משפחתכם שנמשך עד היום.
4. **רשות:** הביאו לכיתה חפץ או תמונה של חפץ שנשמר דורות במשפחתכם (אם יש כזה), וספרו מה הוא מסמל.

יחידה 12 - עליית הכהנים מן הירדן והקמת האבנים בחניית הגלגל (ט"ו-כ"ד)

20 ספר יהושע | פרק ד'

**יחידה 12 - עליית הכהנים מן הירדן
והקמת האבנים בחניית הגלגל (ט"ו-כ"ד)**

8. העתיקו את הפסוק המתאים לכל ציור.

באורי
מלים

"יוביש" (פסוק כ"ג) -
הפך את המים ליבשה.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

9. השלימו במלים שלכם לפי פסוקים כ"ב - כ"ד: יהושע הקים את האבנים שלקחו מן הירדן ואמר לבני ישראל, שכאשר ישאלו הדורות הבאים "מה האבנים האלה" יודיעו להם: _____ כדי שידעו כל העמים: _____ וכדי שבני ישראל: _____

10. מתוך קריאת פסוקים ו' ו-ז' ופסוקים כ"א-כ"ב, מה ניתן ללמוד על חשיבות העברת המסורת מהאבות לבנים? _____

_____

_____

הקדמה

יחידה זו הנה יחידה חזרתית, המתארת את ביצוע ציווי ה' לעלות מן הירדן ולהקים אבנים למצבה. יחידה זו תילמד בבקיאות ובמהירות בשל העובדה שחוזרים בה פרטים רבים שהופיעו ביחידה הקודמת. הפסוקים מדגישים את ידו החזקה של הקב"ה שמשנה את סדרי הטבע בים סוף ובירדן. האבנים בגלגל מהוות עדות לנסים אלו. כאשר העמים שומעים על נס זה, כולם יראים מפני הקב"ה.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

היכן אנו פוגשים את ידו החזקה של הקב"ה? בחומש בראשית ושמות למדנו על נסים ששינו את הטבע. מה היו הנסים? האם אתם מכירים נסים נוספים?

אפשרויות למענה ולדין

הקמת האבנים בגלגל מהווה זיכרון חי לדורות הבאים על מעבר הירדן באורח נסי. עם ישראל מביט באבנים וזוכר את אשר אירע לו ולאבותיו במצרים (עשרת המכות); את ההליכה במדבר במשך ארבעים שנה שבהן הקב"ה דאג לכל צורכיהם; את מעבר הירדן וכו'. כל אלה מקשרים את העם לקב"ה ומלמדים אותם לירוא ממנו, גם בזמנים שבהם הנסים אינם גלויים, כיוון שהקב"ה מלווה את העם כל הזמן. הנסים הגדולים שהתרחשו לעם ישראל מטיילים יראה גדולה בקרב כל האומות.

המסרים העולים מן היחידה

השגחת ה': האבנים בגלגל מסמלות את השגחת ה' על ישראל בכל מסעותיו ותלאותיו.